

περισσότερον τὴν λεπτότητα τῆς φράσεως καὶ ἂς ήναι βέβαιος ὅτι ἀναγνῶσται οὐδέποτε θὰ λείψωσιν εἰς τὰ μυθιστορήματά του.

ΑΛ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Πρό τινων μόλις ἐτῶν, ἐλάλουν οἱ Ἀθηναῖοι περὶ μελοδράματος ὃσον περὶ θροχῆς καὶ περὶ ἀνέμου, περὶ Κίνας καὶ περὶ Περσίας.

Σήμερον ὅμως κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 1863 ἡ μουσικὴ ἀνυψώθη πολὺ εἰς τὴν κοινὴν ὑπόληψιν· ὅλοι ὁμιλοῦν περὶ μουσικῆς, ὅλοι εἶναι μουσικοὶ ἡ τούλαχιστον ἔχουν διάθεσιν νὰ γείνουν, ὅλοι ἐπρομηθεύθησαν μίαν γωνίαν θεωρείου εἰς τὸ θέατρον, καὶ ὅλοι συναθοῦνται εἰς τὰς θύρας τῆς αιθούσης διὰ νὰ χειροκροτήσωσι τὴν ὥραιαν ἀοιδὸν ἦτις, εἰς τῆς Ἐλλίρας τὸ πρόσωπον, μᾶς θέλγει καὶ μᾶς συγχίνει.

Τοῦτο, ἀς σπεύσωμεν νὰ τὸ ὄμοιογήσωμεν μετὰ θάρρους, εἶναι μεγάλη πρόοδος· ὀρχίσαμεν νὰ ἔξερχόμεθα τῆς πεπατημένης ὁδοῦ καὶ νὰ ἐνδιαφερόμεθα εἰς πράγματα οὐχὶ ἀπολύτου ἀνάγκης, μὲ ὅλους λόγους, διὰ νὰ λείψωσιν αἱ περιφράσεις, ἀρχίσαμεν νὰ πολιτικώμεθα.

Ἐπομένως σήμερον κανεὶς δὲν θὰ μᾶς κατηγορήσῃ, ἐὰν, τὰ κοινὰ αἰσθήματα συμμερόζόμενοι, μεταβῶμεν καὶ πάλιν εἰς τὸ θέατρον καὶ ἀναλέωμεν τὴν μουσικὴν ἐπιθεώρησιν, παρακολούθουντες χρονολογικῶς τὰ παρασταθέντα μελοδράματα, πενθοῦντες τὰς παρελθούσας ἀποτυχίας καὶ ἐλπίζοντες τοὺς μέλλοντας θριάμβους.

Ἔπαρχουσι πλάσματά τινα, γένους οὐδετέρου, οὔτε εἰδικρινῶς ἀγαθὰ, οὔτε ἐντελῶς κακὰ, οὔτε ἀνόητα οὔτε εὐφυῆ. Τὰ ἀμυρρα ταῦτα πλάσματα ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀπέρχονται, χωρὶς οὔτε καλὸν οὔτε κακὸν νὰ κάμωσι, φαίνονται καὶ σθένουσι, χωρὶς νὰ καταλίπωσιν οὐδὲν τῆς διαβάσεώς των ἔχοντας.

Τὰ αὐτὰ δύναται τις νὰ εἴπῃ καὶ περὶ ἔργων τινῶν τῆς διανοίας· ὅτινα καλὴν θέλησιν καὶ ἀνέχῃ τις, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀνακαλύψῃ ἐν αὐτοῖς μίαν ἰδέαν θεμελιώδη, ἔνα σκοπὸν ὠρισμένον, ἔνα χαρακτῆρα οἰονδήποτε. Τοιούτος εἶναι ἀναμφισβήτως

ὁ Aroldo τοῦ μουσικοδιδασκάλου Verdi, ὁ πρῶτος τοῦ θεατρώνου μας (impresario) ἀκροθαλισμός. Μὴ πειμένετε νὰ κατηγορήσωμεν αὐτὸν διότι ὑπέρ πάντα ὅλον μελουργὸν ἔξελέξατο τὸν Verdi ὡς σημαίσφορον του· δὲν θὰ τὸ κάμωμεν· αἱ ωρίσεις μας σήμερον θ' ἀπευθυνθῶσι πρὸς τὸ ἔργον καὶ οὐχὶ πρὸς τὸν διάσημον καλλιτέχνην.

Οἱ Aroldo εἶναι μία ἐκ τῶν ἀπείρων συνθέσεων, ὅσσες ἐν βίᾳ παράγει ὁ συγγραφεὺς τοῦ Rigoletto ἀνταποκρινόμενος εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν θεατρώνων, οἵτινες ἀπαιτοῦσι καθ' ἔκαστην κάτι τι νέον. Εἶναι ἐπομένως ἔργον στερούμενον ἐντελῶς καὶ ἐνόττος καὶ χαρακτῆρος· καὶ τοιοῦτον ὥφειλε νὰ ἦναι, ἀφοῦ δὲν προηλθεν ἐκ παρατεταμένης καὶ γνοσίας τοῦ καλλιτέχνου ἐμπνεύσεως. Οἱ Aroldo, πρὸς λάθη τὸ ὄνομα τοῦτο, ἐκαλεῖτο Stiffelius· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τύχη εἰς πάντα τῆς Ἰταλίας τὰ θέατρα δὲν εἶχε φανῇ εὐμενής πρὸς τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο μελόδραμα ὑπὸ τὴν παλαιὰν αὐτοῦ ὄνομασίαν, ὁ μουσικοδιδασκαλός, πατήρ φιλόστοργος πάντοτε, ἀπεφάσισε νὰ κάμη δι' αὐτὸν διτεῖς τὰς θύρας εὐδαιμόνας τῶν φασμάτων ἐποχῆς· η μυθολογουμένη Μοῖρα ἔκαμε διὰ τὴν Παρισιανήν.

Τὶ δ' ἔκαμεν η Μοῖρα τὸ γνωρίζετε· εἶχεν ἐν μικρὸν χρυσοῦν κιβώτιον περιέχον πᾶσαν χάριν, πᾶν θέλγητρον, πᾶσαν καλλονήν· τὸ ἥνοιξε καὶ ἐμοίρασε κάτι τι εἰς ἔκαστην γυναικα. Εδωσεν εἰς τὴν Ἰταλίδα πλοκάμους ὑακινθίνους, ὄφθαλμους ἀμυγδαλωτούς, λάμποντας καὶ μέλανας σχεδὸν ὡς οἱ ὄφθαλμοι ἐκεῖνοι οἵτινες εἰς πᾶσαν τοῦ Ἐρνάνη παράστασιν κάμουνται τὸν γέροντα Σίλβαν νὰ χάνῃ τὴν κεφαλὴν καὶ . . . τὴν φωνὴν, καὶ ὡς ἐπίμετρον καρδίαν ἐκ λίβας· εἰς τὴν Ἰσπανίδα δῆλα τοῦ ἔρωτος τὰ δῶρα, πόδα μικρὸν ὡς τῆς στακτοπέπελης καὶ ἐγχειρίδιον ὅξεν, ἀδαμαντοκόλλητον κρυπτόμενον πάντοτε παρὰ τὴν λυγίζουσαν ὄσφυν· εἰς τὴν Ἀγγλίδα χρῆμα κρίνου καὶ ρόδου καὶ κόμην ξανθὸν ἀναμιμνήσκουσαν τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, τόσον σπανίας εἰς τὸν τόπον της· οὕτως ἐφέρθη πρὸς πάσας η Μοῖρα, ἀλλ' ὅταν ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς Παρισιανῆς, εὑρέθη κενὸν τὸ κιβώτιον· τί νὰ γείνῃ τώρα; Τὸ πρᾶγμα ἦτο δύσκολον· ἀλλ' αἱ Μοῖραι εἶναι σχεδὸν γυναικες, καὶ αἱ γυναικες εὐκόλως διαφέγγουσι τὰς δυσκολίας. Διὰ νὰ οἰκονομήσῃ λοιπὸν τὸ πρᾶγμα παρεκάλεσεν η Μοῖρα τὰς τόσουν πλουσίας προϊκισθείσας νὰ δώσωσιν ἐν μικρὸν τῶν δώρων των μέρος καὶ εἰς τὴν πτωχὴν λησμονημένην· καὶ ιδού διατὶ ἡ Παρισιανή, ἀρπάζασα κάτι ἀπ' ἐδῶ, κάτι ἀπ' ἐκεῖ, κατέστη η πλέον θελτικὴ καὶ

άξιολάτρευτος γυνὴ τοῦ κόσμου . . . . κατὰ τὴν γνώμην τῶν Παρισιανῶν, ἦν βεβαίως δὲν συμμερίζεσθε καὶ σεῖς, ὥραια ἀναγνώστρια. Ἀλλὰ βλέπω ἀναφυομένην ἐπὶ τῶν χειλέων σας μίαν ἔρωτησιν ὑπὸ τὰ σχῆμα μειδιάματος. Ἀ! μαντεύω ἐπιθυμεῖτε νὰ μάθετε τις ἔδωκεν ἡ Μοιρᾶ εἰς τὴν Ἑλληνίδα δὲν σᾶς τὸ εἶπα, διότι ἐνόμιζα ὅτι ἡξεύρατε τὴν παρομίαν «κανεὶς δὲν δίδει εἰς τοὺς πλουσίους».

Ἀλλὰ ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν K. Verdi.

Τὸ λοιπὸν ὁ μουσικοδιδάσκαλος θέλων, ὡς σᾶς εἶπον, νὰ μιμηθῇ τὴν Μοιρᾶν ἐπήρη κατὰ τι ἀπὸ τὰ πολυάριθμά του τέκνα καὶ κατεσκεύασεν ἐνδυμασίαν πλήρη εἰς τὸν Aroldo, ἐπειτα τὸν ηὐλόγησε, τὸν ἐφίλησε καὶ τὸν ὠῃησε πρὸς τὴν θίραν ἀναφωνῶν. *Audaces fortuna juvat.* Ἀλλ' ὁ Aroldo ἔφερε πάντοτε τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα τοῦ Stiffelius, ὅστις¹ ἐγεννήθη ὑπὸ ἀστερισμὸν δυσμενῆ μάτην λοιπὸν μετέβαλε καὶ ὄνομα καὶ στολήν! αἱ ἀναριθμητοὶ του περιηγήσεις διὰ τῶν χιλίων τῆς Ἰταλίας λυρικῶν θεάτρων ἀποτελοῦσιν ἀληθῆ Ὀδύσσειαν δυστυχίων.

Βεβαίως ἡ μίμησις αὕτη τῶν Μοιρῶν καὶ ποίησιν προδίδει καὶ καλαισθησίαν, δυστυχῶς ὅμως δὲν ἐσπούδασαν δῆλοι εἰς τὴν σχολὴν τοῦ K. Verdi, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν φέρομεν τὸν Boieldieu ὅστις ἤκολούθει μέθυδον ἐντελῶς διάφορον ἐπεμελεῖτο δηλαδὴ τὰ ἔργα του, πρὶν ἡ τὰ παραδώσῃ εἰς τὸ κοινὸν, πρᾶγμα πεζὸν καὶ ὄχληρὸν συνάμα, ἀν θέλετε. Ἐπτά π. χ. ἔτη κόπων συνεχῶν κατέβαλε διὰ τὴν Dame Blanche, τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καὶ ὡς ποίησιν καὶ ὡς μουσικὴν, ὡς τὸ ἀριστούργημα τοῦ Boieldieu. Ἰσως ὅμως διὰ τοῦτο μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα ἐπτὰ μόλις ἔτῶν ἐώρατάσθη προχθὲς μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τῆς μελοδραματικῆς σκηνῆς τῶν Παρισίων ἡ γυλιοστὴ περάστασις τοῦ ἀριστουργήματος αὐτοῦ. Εἰς τὴν γυλιοστὴν ταύτην παράστασιν, ἡς τὰς προσόδους ὁ οὐίος τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ πορεχώρησε φιλανθρώπως ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν ἐργατῶν τῆς Ρουέν, γενεθλίου τοῦ πατρός του τόπου, παρετηρήση ἡ ἐξῆς περίεργης σύμπτωσις, πρωτοφανῆς εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ θεάτρου. Μία ἐκ τῶν γυναικῶν τοῦ χρονοῦ, ὑπηρετοῦσα πρὸ τριάκοντα ἐπτὰ ἔτῶν εἰς τὸ αὐτὸν θέατρον, ἔψαλε διὰ γυλιοστὴν φορὰν τοὺς χοροὺς τοῦ αὐτοῦ μελοδράματος.

Ἐὰν τοιαύτη τιμὴ ἐπιφυλάττεται διὰ κανὲν ἔργον τοῦ Verdi, ὁμολογουμένως αὐτὸν δὲν θὰ ἔναι τὸ Aroldo. Ἀλλὰ τὶ μὲ τοῦτο! ὁ μουσικοδιδάσκαλος ἐξακολουθεῖ γὰ μιμῆτα πάντοτε τὰς Μοίρας, καὶ

νὰ σκέπτηται ὅτι ἡ δόξα εἶναι χίμαιρά, ἐπαναλαμβάνων μετὰ τοῦ Ὁνειδίου

*Aurea nunc vere sunt secula, pluvimus auro,
Venit hosos, auro conciliatur amor.¹*

Γνωρίζετε τὴν τύχην τοῦ Aroldo ἐπὶ τοῦ μελοδραματικοῦ, δραματικοῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἀκροβατικοῦ θεάτρου μας, διότι ἡ ἐνδοξὸς τῆς Παλλαδίου πόλις πρὸς μέγαν τῆς φρονήσεώς της ἔπαινον ἐν καὶ μόνον θεάτρον ἔχει. Ἄνευ τῆς 10 Ὀκτωβρίου, εὐτυχοῦς ἀντιπεριπασμοῦ, καὶ ἀνευ τοῦ κυανολεύκου πτερώματος, περὶ οὐ σᾶς ὡμιλοῦμεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, ὁ πτωχὸς Aroldo θὰ ἐπήγαινε κακὴν κακῶς! Νὰ ἐπιμείνῃ τις ἐπὶ τῆς ὑπερμέτρως μετρίας ἐκτελέσεως τοῦ Aroldo ἥθελεν εἰσθαι ὅλως περιττόν· ἐὰν ὑπῆρχε καὶ μελοδραματικὴ τέχνη, ὡς ὑπάρχει καὶ δραματικὴ, τότε μάλιστα· ἀλλὰ σήμεροι συμβαίνει τὸ ἄκρον ἐναντίον. Ἔκαστος ὑποκριτὴς φελοδράματος φύλλει, ὅπως θέλῃ, καὶ παριστάνει ὅπως τῷ ἀρέσκῃ· ἀλλως οὔτε ἡκουσα οὔτε εἶδον ποτὲ κανένα υποκριτὴν ὡφελίμενον ἀπὸ τῆς κριτικῆς τὰς συμβουλάς· δι' αὐτὸν καλὸν ἥθελεν εἰσθαι ἀν ἡ κριτικὴ ἥσχολεῖτο μόνον ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ ἐπὶ τῆς μουσικῆς, καταλείπουσα τὰ λοιπὰ εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τοῦ κοινοῦ τὴν νοημοσύνην· διότι ἀληθῶς ποίαν σωτήριον ἐπιφρόνην δύναται νὰ ἐξασκήσῃ ἐπὶ τῶν καλλιτεχνῶν ἡ κριτικὴ, ὅταν τὰ κοινὸν δι' ἀδικαιολογήτων χειροκροτημάτων τοὺς προτρέπει νὰ ἐμείνωσιν εἰς ὅδὸν στρεβλήν; ἀφ' ἔτέρου πῶς δύναται τις νὰ κατορθώσῃ νὰ μορφώσῃ τοῦ κοινοῦ τὴν καλλιασθησίαν, ὅταν τὴν παραμορφώην διηνεκῶς ἡ ἀτεχνία τῶν καλλιτεχνῶν; Οὕτω, παραδείγματος χάριν, παρετηρήσαμεν ὅτι ὁσάκις κανεὶς τῶν ὑποκριτῶν ἀπεπειράτῳ θρασέως τοὺς ὅξεις ἐκείνους τόνους, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταπίπτουσιν εἰς ἀληθεῖς κραυγάς κινδύνου, ὡς ἀν τὸ πῦρ εἴχεν ἐνσήψει εἰς τὴν αἰθουσαν, τὸ κοινὸν ἀντὶ νὰ τὸν κάμην νὰ ἐννοήσῃ διὰ τῆς εὐγενοῦς του ψυχρότητος, (διότι πᾶν ἄλλο εἶδος ἀποδοκιμασίας εἶναι ἀδύνατον μεταξὺ καλῶς ἀνατεθραμμένων ἀνθρώπων), ὅτι τὰ ἐπικινδύνα ἐκεῖνα γυμνάσια οὐδὲν εἴχον τὸ εὐχάριστον διὰ τὴν ἀκοήν, παραδίδεται ἐξεναντίσεις εἰς παραφόρους ἀνευφημίας. Εἴπατέ μοι τώρα κακὰ κάμνει ὁ υποκριτὴς νὰ κραυγάζῃ ὅσον δύναται συγνότερον, ἀφοῦ βλέπει ὅτι αἱ κραυγαὶ ἐκεῖναι θέλγουσι τὸ κοινόν; Βεβαίως ὅχι. Ἐνεκα τούτου ἴσως ἐν Ἑλλάδι οὐδέποτε ἐπέρχεται ἐντελὴς συμφωνία μεταξὺ

¹ Οντως γρασσοῦς εὐν' δ αἰών, διντως γρυπίον βρέχει.

"Ωντως εὖντις ἡ τιμὴ, γρυπώντος δ ἔρως.

τῶν ὑποκριτῶν καὶ τοῦ κοινοῦ καὶ ἀμφότεροι χειροτερεύουσι κατ’ ὄλιγον. Ἰδοὺ ὅλη τοῦ θεάτρου μας ἡ ἱστορία, τῆς ὁποίας τόσα ἔτη ἀπέδειξαν τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ὅμως, ἃς τὸ εἴπωμεν πρὸς ἐπαινον τοῦ κοινοῦ μας, ἐφέτος δὲν συνέτεινε καθόλου εἰς τὸ νὰ χειροτερεύσωσιν οἱ προσφιλεῖς του ὑποκριταί.

Ἄφ’ ἣς ἡμέρας ἐπάτησαν τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἦσαν ἥδη ὅσον τὸ δυνατὸν χειρότεροι, διότι, ὡς φαίνεται, ὁ ἐξ Ἀγκώνης εἰς Πειραιᾶ διάπλους δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχῆς καὶ ἡ μουσική των ἀποσκευὴς ἀπωλέσθη σύστωμος κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ταξιδίου.

Άλλα, καὶ τοι ἀναγνωρίσας τῆς κριτικῆς τὸ ἀνωφελὲς, θὰ συμβουλεύσω τὸν K. Pelagalli, παραστήσαντα πρώτην φορὰν τὸ πρόσωπον τοῦ Aroldo, νὰ ἐκλέγῃ πάντοτε αὐτὸ διὰ τὴν πρώτην ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀνάβασίν του, διότι ἡ ὑφὴ τοῦ ἔργου αὐτοῦ συμφωνεῖ ἀρκετὰ πρὸς τῆς φωνῆς του τὸν τόνον. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι καὶ εἰς τὴν Traviata καὶ εἰς τὸν Ebreo ἔσχεν ὀλίγας σιγμάς καλὰς, ἀλλ’ ὁ Aroldo ὑπῆρξεν ἡ μεγαλητέρα του ἐπιτυχία. Ήσκηνὴ εἶναι οἰκεία εἰς τὸν K. Pelagalli διότι αὐτὸς δὲν εὑρίσκεται τώρα εἰς τὴν ἡρχὴν τοῦ σταδίου του· ἡ φωνὴ του, φωνὴ ὑψιφώνου, δὲν στερεῖται διαιυγείας ἀλλὰ τῇ λεπτότης καὶ ἡ εὐλυγιστία τὸ ἑλάττωμα τοῦτο, φαίνεται, εἶναι κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς ὑποκριτὰς, οἱ ὅποιοι ἐμυρφώθησαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Verdi. Οἱ τρόποις καθ’ ὃν παριστᾶ δ ὑψιφώνος μας εἶναι πάντοτε ἔντονος, ἀν καὶ οὐχὶ πάντοτε ἀμερπτος, ἀλλὰ δὲν δύναται καθόλου νὰ συγχίνῃ τὸ κοινὸν· ἡξέύρει νὰ ἀρέσκη, νὰ κινῇ τὸ ἐνδιαφέρον, νὰ προκαλῇ χειροκροτήσεις, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ τὸ μαγεύσῃ καὶ νὰ τὸ μαγγνητίσῃ· δὲν ἔχει τὸ ἀνέκφραστον ἔκεινο θέλγητρον τὸ ὅποιον μεταδίδει τὴν συγκίνησιν. Τοσας τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι δὲν μεταβάίνει βαθυτῷδὸν καὶ ἐπιτηδείως ἐκ τῶν χαρηλῶν τόνων εἰς τοὺς ὑψηλούς. Άλλο ἑλάττωμα τοῦ K. Pelagalli καὶ ὅλων σχεδὸν τῶν ὑποκριτῶν μας εἶναι τὸ ἀτρομόν μεθ’ οὐ δρμῆ κατὰ τῶν ὀξείων ἔκείνων τόνων, οἵτινες δεικνύουν πολὺ μὲν θάρρος ἐκ μέρους των, ἀλλὰ καὶ οὐχὶ πολὺν οἴκτον διὰ τὰ νεῦρα τοῦ ἀξιοσεβάστου κοινοῦ τῶν προκηρύξεων. Τίπαρχουσι τῇ ἀληθείᾳ στιγμαῖ, περὶ τὸ τέλος μάλιστα τῶν πράξεων, καθ’ ἃς καὶ ὁ ὑψιφώνος μας καὶ πάντες οἱ ἐν Ἀπόλλωνι συνάδελφοι του λησμονοῦντες ἐντελῶς τὴν ἀποστολήν των, φιλοτιμοῦνται τίς θὰ κραυγάσῃ δυνατώτερον καὶ μεταβάλλουσι τῆς ἀρμονίας τὸν ναὸν εἰς Ἱούδαιων συναγώγιον. Καὶ τοῦτο ἐπίσης εἶναι· ἐν

τῶν πολλῶν ἑλάττωμάτων τῆς σχολῆς τοῦ K. Verdi, ὅστις, ἀποβλέπων μᾶλλον εἰς τὸν καταπλήττοντα θόρυβον ἢ εἰς τὴν μελωδίαν, ἀναγκάζει τοὺς δυστυχεῖς του διερμηνεῖς νὰ ἐκπέμπωσι κραυγὰς ἀγωνίας, διὰ νὰ μὴ καταπνιγῇ ἡ φωνὴ τῶν ὑπὸ τὴν καταχθονίαν τῆς ὄρχηστρας του τύρβην.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Egberto εἶχεν ἀναδεγθῆ ὁ Κύριος Garcia ὅστις καὶ τὸ παρέστησε μετ’ ἐπιτυχίας. Οἱ Κύριοι Garcia ἔχει φωνὴν βαρύτονον ἦτις, οὔτε πολὺ εὐηχός οὔτε πολὺ ἴσχυρὰ εἶναι, καὶ ὅμως δὲν στερεῖται οὐδὲ γλυκύτητος οὐδὲ εὐκαρψίας. Ψάλλει ἀπταίστως καὶ ἀρκετὰ καλά. Άλλὰ μετὰ λύπτης μου ὄμοιογῶ, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ Καρόλου E., ἐν τῷ Ερνάνη, δὲν ἐπλάσθη βεβαίως ἐξ ἐπίτηδες δι’ αὐτόν.

Η Κυρία Adela Mario Celli φανεῖται κατὰ τὴν πρώτην της παράστασιν ὑπὸ τὴν στολὴν τῆς Mina εἶναι καλλιτέχνις δοῦσα δείγματα ἵκανότητος, δυστυχῶς ὅμως οὐχὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς μας! Έκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι εἶναι καλὴ μουσικός· ἡ ὑπόχρ.σίς της ἔχει πάθος, ἀλλὰ πολλάκις δὲν δύναται νὰ οἰκονομήσῃ τοὺς βραχίονάς της καὶ ἐπαναφέρει αὐτοὺς βιαίως καὶ ἀκόμψιας πρὸς τὸ στήθος. Η φωνὴ της δὲν ἀνταποκρίνεται οὐδὲ πρὸς τὴν τέχνην της οὐδὲ πρὸς τὴν καλήν της θέλησιν. Πάντοτε πεπνιγμένη καὶ ἀσθενής, ἀμαυροῦ τὰ λαμπρότερα τῆς μελουργίας μέρη. Δὲν ὑπῆρξε πολὺ εὐτυχῆς ὑπὸ τὴν στολὴν τῆς Mina, ἀλλ’, ὡς φαίνεται, ἀπεζημιώθη πλουσίως εἰς τὸν Ebreo, ἀν πρέπει τις νὰ κρίνῃ περὶ τούτου ἀπὸ τῆς κολακευτικῆς ὑποδοχῆς τοῦ κοινοῦ μας, πάντοτε εὐγενοῦς καὶ ἀθροοῦ, ὁσάκις παρουσιάζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὑπὸ τὴν πρωτότυπον αὐτῆς στολήν.

Ἄς μεταβῶμεν ἀπὸ τοῦ ἀνεπιτυχοῦς δράματος τοῦ Verdi εἰς τὸ θελκτικὸν εἰδύλλιον Elisir d’Amore εἰς ὁ πρώτην φορὰν παρουσιάσθη ἐπὶ τῆς Ἀθηναϊκῆς σκηνῆς ἡ Κυρία Giulia Gianelli-Pallotta.

Πολλάκις ἡκούσαμεν ὅλοι τὴν μαγικὴν ταύτην μουσικὴν καὶ ὅμως πάντοτε ἀναπνέομεν ἐν αὐτῇ νέον ἄρωμα. Τίπαρχει ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ τοῦ μουσουργοῦ τῆς Lucia κάτι γελόσεν καὶ δροσερὸν ἀνχριμνησκόν κάπως εἰς τὴν φαντασίαν ἀνθῶνα γνωστὸν ἥδη, εἰς τὸν ὅποιον ὅμως ἐπιθυμεῖ τις καὶ πάλιν καὶ πάντοτε νὰ πλανᾶται.

Η Κυρία Gianelli πρέπει νὰ ψάλλῃ ἀσμένως εἰς τὰς Ἀθήνας, οὐ μόνον διότι ἐνταῦθα ἀγαπᾶται καὶ χειροχροτεῖται, ἀλλὰ καὶ διότι εἰδεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς μίαν μεγάλην ἐπανάστασιν, αὐτὴ ἦτις ἵτο

τόσον ἐπαναστάτις εἰς τὴν πατρίδα της. Ήσως μοὶ παρατηρήσῃ τις ὅτι ἡ Τέχνη, καὶ ἡ Ἐπανάστασις δὲν συμβιβάζονται πολὺ καὶ ὅτι τὸ συνοικέσιόν των δὲν εἶναι ἀρμονικόν. Καὶ ὅμως ἀφοῦ δὲν Verdi εἶναι μέλος τῆς Ἰταλικῆς Βουλῆς, τῆς Βουλῆς ἑκείνης ἥτις θᾶττον ἦ βράδιον θὰ ὀδηγήσῃ τὴν Néar Ἰταλίας ὑπὸ τὸ Καπιτώλιον, διατὶ ν' ἀφαιροῦμεν ἀπὸ τοὺς ἔρμηνες τοῦ παραφόρου μουσικοδιδασκάλου τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προσφέρωσι συγχρόνως λατρείαν καὶ πρὸς τὰς θυγατέρας τοῦ Διός καὶ τῆς Μνημοσύνης καὶ πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν, τὴν θυγατέρα τοῦ ΙΘ' αἰώνος καὶ τῆς Ἐπαναστάσεως; Μήπως κατὰ τὸ 1848 δὲν ἔξεδιωξαν τὸν ξένον ἐκ τοῦ Μιλάνου ὑπὸ τοὺς ἥχους τῆς μουσικῆς τῶν Lombardi τοῦ Verdi;

Η Κυρία Gianelli εἶναι τόσον θελκτικὴ Adina, ώστε θὰ ἥτον ἄτοπον ἐκ μέρους τῆς κριτικῆς νὰ μὴ τὸ ὁμολογήσῃ μεγαλοφόνως. Τὸ ώραῖον ἔνδυμα χωρικῆς Ἰταλίδος, τὸ πεισματωμένον τῆς ὕφος, ἡ χαρίεσσα καὶ κομψὴ ὑπόκρισίς της, τὸ μελωδικόν της κελάδημα ἀρκοῦσι διὰ νὰ αἰχμαλωτίσωσι τὴν καρδίαν τοῦ Nemorino. Ἀλλὰ τί ἀνούσιος ἔρωτὸς εἶναι αὐτός! Η γλώσσα τοῦ ἔρωτος εἶναι πάντοτε ώραια εἰς οἰονδήποτε ιδίωμα καὶ ἀν προφέρεται, καὶ δὲ ἔραστής μας ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του τὴν θαυμασίαν ἰταλικὴν γλῶσσαν, ἥτις εἶναι μόνη τῆς μουσικῆς δύναται μάλιστα νὰ φάλλῃ τοῦ ἔρωτος του τὴν φλόγα εἰς τοὺς ώραίους τοῦ Donizetti τόνους· καὶ ὅμως ἀναγκάζεται νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ φίλτρα τοῦ Dulcamara διὰ νὰ κατορθώσῃ ν' ἀγαπηθῇ. Μέγ' ἀληθῶς δυστύχημα τοῦτο, ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀποθαρρύνῃ τὸν K. Erani τὸν ἡμέτερον tenore di grazia, κατὰ τοῦ παρασκηνίου τὰ κορακιστικά· ἀς δώσῃ περισσοτέραν χάριν εἰς τοὺς τρόπους του, περισσοτέραν ζωὴν καὶ βαθυτέραν χροιὰν εἰς τὸ ἄσμά του καὶ τὸν βεβαιοῦμεν ὅτι θὰ κατορθώσῃ νὰ ἀγαπηθῇ καὶ ἀνευ τῆς ἐπικουρίας τοῦ 'Ασκληπιοῦ.

Εὐτυχεῖς οἱ καιροὶ ἐκεῖνοι καθ' οὓς δὲν κέρμης Saint-Germain, ὁ ὁμώνυμος μου 'Αλθώτας, καὶ ὁ μαθητής του Καλλιόστρος ἔφθανον καὶ ὑπεραιθανον ἵστος; διὰ τῆς μαγείας των τὰ ἀπίστευτα θαύματα 'Απολλωνίου τοῦ Τυανέως, οἱ καιροὶ καθ' οὓς ἥρκει τις νὰ καταπήν μίαν ἀντιφαρμάκου φάλην διὰ νὰ κατορθώσῃ ν' ἀγαπηθῇ.

Ο δύσπιστος αἰών μας δὲν πιστεύει πλέον ἄλλα θαύματα ἐκτὸς τῶν τοῦ χρηματιστηρίου. 'Ιδού διατὶ ὅλα πηγαίνουν ἀνάποδα, ἴδού διατὶ ὁ Delcamara δὲν εὑρίσκει πλέον ἀγοραστὰς διὰ τὰ φάρμακά του. Ἀλλὰ πάλιν διατὶ νὰ ἥναι τόσον ἀνεπιτήδειος;

Θέλει νὰ ἐλκύσῃ τὸ κοινὸν, φέρων εἰς αὐτὸν γέλωτα, διότι, ως γνωστὸν, ὁ γέλως ἀφοπλίζει τὸν θεούς καὶ ὅμως πρὸς ἐπίμετρον τῆς ἀτυχίας ὁ σκοπός του δὲν ἐπιτυγχάνει ἐπιχειρεῖ τὸν πανηγυρικὸν τοῦ ἀντιφαρμάκου του καὶ ὅμως ἡ φωνή του εἶναι τόσον ὑπόκινος καὶ τόσον ἀσθενής, ὥστε οὐδεὶς οὐδὲ λέξιν αὐτοῦ ἀκούει. Α! Κύριε Delcamara, ψάλλετε μας τὰς ἀρετὰς τῆς πανακείας σας διὰ στροφῶν εὐθύμων καὶ εὐήχων καὶ τὸ κοινὸν προθύμως θὰ πιστεύσῃ εἰς τὰς ἀρετάς... τῆς φωνῆς σας. Ἡξένωρ πολλοὺς καὶ πολλὰς οἱ ὅποιοι ἔχουν μεγάλην διάθεσιν νὰ πιστεύσωσιν... εἰς τὸ ἀντιφαρμάκον ἐννοεῖται. 'Αναμφισθητήτως ἡ περίφημος τοῦ 'Ολύμπου ἀμέροσία οὐδὲν ἄλλο ἥτον εἰκῇ ἀπλοῦν ἀντιφαρμάκον ἔρωτος· διότι ἄλλως πῶς νὰ ἔξηγήσωμεν τὰς ἔρωτικὰς τῶν 'Ολυμπίων περιπτείας, εἰς τὰς ὅποιας μόνη ἡ Ἀθηνᾶ ἔμεινε ζένη; Καὶ ὅμως πάλιν κατί λέγεται... περὶ ἐνὸς Ἐρυθονίου.... Ἀλλὰ πόσον οἱ σοφοὶ εἶναι πεζοὶ καὶ σκληροί! μᾶς ἀφαιροῦσι καθ' ἐκάστην μίαν νέαν ποιητικὴν ἀπάτην διὰ τῆς ἀμειλίκτου ἐπιστήμης των· κατ' αὐτοὺς, ἡ ἀμέροσία, τὸ Elisir d'Amore αὐτὸ τοῦ 'Ολύμπου, κατασκευασθὲν ὑπὸ τινος Delcamara τῆς ἐποχῆς, εἶναι ἀπλὴ ἐλληνικὴ παρατυπία τοῦ Ἰνδικοῦ somma· τὶ δὲ εἶναι τὸ somma γνωρίζετε βεβαίως, διότι θὰ ἔτυχε ν' ἀναγνώσητε καρμίαν σοφὴν πραγματείαν περὶ τῆς Σανσκριτικῆς γλώσσης.

'Αλλ' ἂς ἀφήσωμεν τώρα τὴν Ἰταλίαν, τὰ φίλτρα της καὶ τὰς Ἀρμίδας της καὶ ἂς μεταβῶμεν εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τοὺς Παρισίους, εἰς τὸν οἶκον τῆς Μαργαρίτας Γωτίες, τῆς ποιητικῆς Κυρίας μὲ τὰς καμελίας, ἥτις ὑπὸ τὸν ἀτυχῆ κάτιον τοῦ μελοδραματικοῦ ποιητοῦ Piave μετωνομάσθη Traviata.

Η ἀπόστασις δὲν εἶναι μακρά· ἄλλως τε σήμερον δὲν ταξιδεύει τις πλέον, πεταῇ... ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴν ὑπάρχῃ πυκνὴ χιῶν ἐπὶ τῶν ὄρέων καὶ ὁ καιρὸς νὰ μὴν ἥναι παγετώδης ὡς σήμερον, 'Ιανουαρίου 14.

Ἄς ἀναβάλωμεν λοιπὸν τὸ ταξίδιόν μας μέχρις οὗ καὶ πάλιν ἀναφανῇ ὁ ἥλιος.

ΑΛΘΩΤΑΣ.

ΜΩΣΑΪΚΟΝ.

Τιμᾶτε τὰς γυναικας· μὲ οὐράνια βόδα στρώνουσι τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας· συνδέουσι τοὺς εὐτυχεῖς τοῦ ἔρωτος δεσμοὺς, καὶ ὑπὸ